

Metsätalouden näkökulmia yleiskaava- merkintöihin ja -määräyksiin sekä maisematyöluupaan

Airi Matila, Ari Kotiharju ja Tommi Tenhola

Matila, A., Kotiharju, A. ja Tenhola, T. 2015. Metsätalouden näkökulmia yleiskaavamerkintöihin ja -määräyksiin sekä maisematyölupaan.

Tapion raportteja nro 3.

© Tapio Oy

ISSN 2342-804X (pdf)

ISBN 978-952-5632-24-8

<http://tapio.fi/verkkojulkaisut> 28.10.2015

Taitto: Katja Konga /Studio Lume

Alkusanat

Maankäytön suunnittelulla sovitetään yhteen alueiden eri käyttötarkoituksia. Tämä selvitys nostaa esiin ajankohtaisia yleiskaavoitukseen liittyviä metsätaloudellisia näkökulmia. Toivomme selvityksen auttavan lukijaa perehtymään metsätalousmaalla toteutettavaan yleiskaavoitukseen ja pohtimaan yleiskaavan vaikutuksia metsätaloudelle.

Selvityksen ovat laatineet Tapio Oy:ssä metsäasiantuntija Airi Matila, ympäristötalouden asiantuntija Tommi Tenhola ja metsätietoasiantuntija Ari Kotiharju. Asiantuntijatahoina ovat toimineet maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Suomen metsäkeskus, Metsähallitus, Metsäteollisuus ry, UPM-Kymmene Oyj, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. ja maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän maankäyttö ja infra -verkosto.

Kiitämme kaikkia mukana olleita tahoja arvokkaasta yhteistyöstä. Kiitokset osoitamme selvitystyön aikana haastatelluille ja selvityksen luonnosta kommentoinneille. Työn toteutimme maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella ja siitä lausumme erityiset kiitokset.

Helsingissä 15.lokakuuta 2015

Ritva Toivonen
toimitusjohtaja

Sisällys

Alkusanat	
1 Johdanto	5
2 Metsälaki mahdollistaa monipuolisen metsätalouden	6
Monipuoliset metsät täynnä mahdollisuuksia	6
Metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä myös yleiskaava-alueilla	6
Metsänomistaja päättää metsäomaisuutensa hoidosta monipuolisen tiedon perusteella	7
3 Näkökulmia metsätalouden yleiskaavoitukseen	8
3.1 Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen	8
3.2 Kunnan ja metsäviranomaisen yhteistyö yleiskaavan laadinnassa	9
3.3 Metsätaloudellisten vaikutusten selvittäminen yleiskaavaa laadittaessa	9
3.4 Yleiskaava-alueen rajaaminen	10
3.5 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset	11
Kaavoitus tukemaan metsätalouden toimintaedellytyksiä ja liiketoiminnan mahdollisuuksia	11
Maa- ja metsätalousvaltainen alue M	11
Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamis-tarvetta MU	12
Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja MY	12
Lähivirkistykseen, virkistykseen ja retkeilyyn varattavat alueet	13
Asumiseen, palveluihin sekä työhön ja tuotantoon varattavat alueet	13
Luonnonsuojelualue SL	14
Suojelualue S ja suojelukohde s	14
Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai siihen ehdotettu alue	15
Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue	15
Viheryhteystarve	17
Ulkoilureitti	18
Maisemallisesti arvokas alue, muinaisjäännöskohde ja pohjavesialue	18
4 Näkökulmia maisematyölupa-alueen metsätalouden yleiskaavassa	20
Maisematyölupa-alueen tarve	20
Maisematyölupa-alueen hakeminen	21
Maisematyölupa-alueen kustannusvaikutus	21
Maisematyölupa-alueen voimassaolo	21
Kirjallisuutta	22
Lakiviitteet	23

1 Johdanto

Suomi suuntaa kohti vähähiilistä ja energiatehokasta yhteiskuntaa, joka perustuu uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien käyttöön. Olemme siirtymässä myös maailmanlaajuisesti fossiilisten polttoaineiden ja uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuvien energialähteiden ja luonnonvarojen käyttöön, biotalouteen.

Metsien monipuolisempi hyödyntäminen ja puusta tuotettavat uudet tuotteet tulevat luomaan Suomelle nykyisten lisäksi uudenlaisia työpaikkoja ja siten lisäämään vientituloja, osin myös uusissa tuoteryhmissä. Voimme luoda metsäluonnosta ympäristöä kunnioittaen sekä aineellista että aineetonta, uudenlaista hyvinvointia.

Metsätaloutta huomioon ottavalla kaavoituksella voimme turvata metsätalouden toimintaedellytyksiä. Metsätoimijat ovat kuitenkin kokeneet kaavoituksen vaikutukset usein päinvastaisesti. Kaavoihin on määrätty turhiksikin koettuja rajoitteita. Rajoitukset voivat aiheuttaa uusia kustannuksia metsätaloudelle.

Valtioneuvoston hyväksymään Kansalliseen metsästrategiaan 2025 on kirjattu tavoite kehittää kaavoitusta siten, että kaavoituksella tuettaisiin metsien monipuolista liiketoimintaa. Tavoite toteutuu, kun kehitämme kaavoituksen toimintatapoja, lisäämme metsäalan asiantuntemusta kuntien kaavoituksessa, vähennämme eri hallinnonalojen päällekkäistä ohjausta ja lisäämme hallinnonalojen välistä yhteistyötä.

Kunnat laativat alueiden käytön järjestämiseksi ja ohjaamiseksi yleiskaavoja, joita meillä on 2000 kappaletta. Vuosittain Suomessa hyväksytään tai muutetaan noin sataa yleiskaavaa. Niillä osoitetaan kunnan alueiden käytön pääpiirteet. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteina on edistää muun muassa yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999).

Tähän selvitykseen olemme koonneet näkökulmia siitä,

- millaisilla yleiskaavamerkinnöillä ja erityisesti yleiskaavamääräyksillä voi olla haitallisia talous- ja kustannusvaikutuksia metsätaloudelle ja siten kerrannaisvaikutuksia kuntataloudelle
- missä tilanteissa yleiskaavamerkinnät ja erityisesti yleiskaavamääräykset aiheuttavat eri hallinnonalojen päällekkäistä ohjausta
- millaisia parannusehdotuksia ja ratkaisuja voitaisiin antaa.

Selvitykseen on koottu huomioon otettavia asioita ja perusteluita yleiskaavojen laadinnan vaiheisiin, kaavamerkintöihin, -määräyksiin ja -selostuksiin sekä maisematyölupiin. Metsätalouden näkökulmasta laaditut ehdotukset havainnollistetaan sivun oikeassa reunassa. Kunkin ehdotuksen taustalla olevia säädöksiä esitellään ja niiden jälkeen esitellään metsäalan toimijoiden kokemuksia, näkemyksiä ja huoliakin.

Selvityksen taustatyönä käytiin läpi kaavoituksesta metsätalouden osalta julkaistua tutkimus- ja muuta kirjallista aineistoa viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Keväällä 2015 toteutettiin kaksi erillistä kyselyä. Selvityksestä laadittiin useita luonnoksia, joita muokattiin työhön osallistuneiden asiantuntijoiden kanssa. Syyskuussa 2015 selvityksen luonnos oli kommentoitavissa ja se oli saatavissa Tapion verkkopalvelusta. Lähes kolmekymmentä henkilöä kommentoi kyseistä luonnosta.

2 Metsälaki mahdollistaa monipuolisen metsätalouden

Monipuoliset metsät täynnä mahdollisuuksia

Metsäala on suomalaisen biotalouden perusta. Metsästä peräisin olevia raaka-aineita hyödynnetään puutuotteiden, sellun, paperin, kartongin sekä energian lisäksi muun muassa kangaskuiduissa, elintarvikkeissa, lääkkeissä, kosmetiikassa ja bioöljyissä. Metsät tarjoavat uusia kasvun aineksia myös luonnontuotealalle. Metsien myönteiset vaikutukset ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen ovat uudenlaisen hyvinvointi-, terveys-, kulttuuri- ja matkailuyrittäjyyden mahdollisuuksia.

Metsät ovat erittäin merkittävä osa Suomen kansantaloutta. Puuperäiset tuotteet luovat Suomen tavaraviennin kokonaisarvosta noin viidesosan. Metsäteollisuuden tuotannon arvo on tällä hetkellä noin 20 miljardia euroa vuodessa, ja metsänomistajat saavat kantorahatuloja lähes kaksi miljardia euroa. Lisäksi metsänhoitotöiden sekä metsäkone- ja kuljetusyrittäjien yhteenlaskettu liikevaihto on yli miljardi euroa vuodessa. Puulla tuotetaan noin kahden miljardin euron arvosta sähköä ja lämpöä. Myös metsäalan muut palvelut ja luontomatkailu ovat etenkin maaseudulla merkittävä tulonlähde.

Maamme pinta-alasta noin 80 prosenttia on metsää. Metsiemme luonnonolot vaihtelevat eteläisen rannikkoalueen lehtometsävyöhykkeeltä Pohjois-Suomen tuntureiden metsänrajaan. Luonnonolojen vaihtelun lisäksi metsiä kirjavoittaa monipuolinen metsänomistajuus. Suomessa on 630 000 yksityistä metsänomistajaa, jotka omistavat metsistä runsaat kolme viidennestä ja joilla on metsiinsä hyvinkin erilaisia tavoitteita. Metsiä omistavat myös valtio, yhtiöt, kunnat, seurakunnat, säätiöt ja muut julkiset toimijat.

Metsät ovat Suomen merkittävin uusiutuva luonnonvara. Puuston mahdollisuudet tunnetaan ja osataan hyödyntää jo hyvin. Luonnonvarojen kysynnän kasvaessa globaalisti puu on tulevaisuudessa yksi kansallinen vahvuutemme. Luonnon monimuotoisuuden, vesiensuojelun, hiilinielujen, riistatalouden ja metsien virkistysarvojen markkinoiden kehittyessä syntyy myös niihin perustuvaa uutta liiketoimintaa. Näille metsiemme uusille ekosysteemipalveluille on nähtävissä kasvavia liiketoiminnan mahdollisuuksia.

Suomessa metsiä hoidetaan ja käytetään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Suomen metsät kasvavat vuosittain yli 100 miljoonaa kuutiometriä. Keskimääräinen vuosittainen hakkuukertymä vuosina 2005–2010 oli 57 miljoonaa kuutiometriä, josta noin 90 prosenttia oli puuraaka-ainetta teollisuuden käyttöön.

Metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä myös yleiskaava-alueilla

Metsälain (1093/1996) tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään.

Kestävä metsän käyttö tarkoittaa muun muassa sitä, että huolehdimme metsän uudistumisesta ja käsittelemme puustoa järkevästi. Puuntuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi on velvoite huolehtia metsän uudistamisesta uudistushakkuun tai liian voimakkaan kasvatushakkuun jälkeen. Velvoite on täytetty, kun käsittelyalueelle on saatu aikaan kasvatuskelpoinen taimikko. Metsälain mukaan metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle.

Metsälaissa on säädetty monimuotoisuudelle erityisen tärkeitä elinympäristöistä. Ne ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Suomen metsäkeskus ratkaisee viranomaisena, onko luontokohde metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö.

Metsälain mukainen metsänkäyttöilmoitus tarvitaan, kun aiotaan hakata metsää tai käsitellä erityisen tärkeää elinympäristöä. Se tehdään Suomen metsäkeskukselle vähintään 10 päivää ja enintään 3 vuotta ennen hakkuun tai erityisen tärkeän elinympäristön käsittelyn aloittamista. Kotitarvehakkuut, pienikokoisen puuston hakkuut ja eräiden linjojen hakkuut muodostavat poikkeuksen ilmoitusvelvollisuudesta.

Suomen metsäkeskus valvoo metsänkäyttöilmoituksen perusteella metsälain noudattamista. Yhtenä valvonnan keinona on verrata metsänkäyttöilmoitusta metsäkeskuksen käytössä oleviin tietoihin. Näitä tietoja ovat muun muassa metsävaratiedot, erityisen tärkeät elinympäristöt, kiinteät muinaisjäännökset, luonnonsuojelulain (1096/1996) suojeltujen alueiden rajaukset, luonnonsuojelulain tarkoitetun erityisesti suojeltavien lajien tai suojeltujen luontotyyppien esiintymiä koskevat päätökset, Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet tai muut vastaavat sekä viranomaisen toimittamiin päätöksiin perustuvat kohteet.

Metsänomistaja päättää metsäomaisuutensa hoidosta monipuolisen tiedon perusteella

Metsänomistaja päättää siitä, millaisia tavoitteita hän haluaa metsässään toteuttaa. Hän voi lakien rajoissa tehdä tilallaan hakkuuta ja metsänhoitotöitä tai esimerkiksi suojella metsää. Metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on metsälain lisäksi noudatettava muun muassa muinaismuistolain (295/1963), luonnonsuojelulain ja vesilain (587/2011) säännöksiä. Metsälaki asettaa puitteet metsien hoidolle ja käytölle ja se sallii metsätalouden ottamisen metsätaloudesta johonkin muuhun käyttöön.

Vuoden 2014 alussa voimaan tullut metsälain muutos lisää metsänomistajan vapautta hoitaa metsiään haluamallaan tavalla. Lakimuutoksen myötä metsänomistaja voi päättää esimerkiksi metsäkuvionsa uudistamisajankohdasta tai metsänkasvatuksesta eri-ikäisrakenteisena. Uutta on myös mahdollisuus palauttaa luonnontilaan kitu- tai joutomaaksi jäänyt tai taantunut ojitettu turvema.

Päätöksenteossa tarvitaan tietoa puustosta, kasvupaikasta, monimuotoisuudesta sekä hoito- ja hakkuutöiden vaihtoehdoista. Metsänomistaja saa tarvitsemansa tiedon esimerkiksi Suomen metsäkeskuksen ylläpitämän Metsään.fi -palvelun kautta. Lisäksi julkisella rahoituksella tuotetaan metsänomistajille koulutusta ja neuvontaa. Moni metsänomistaja hankkii tietoa metsäomaisu-

tensa hoitamiseksi erillisenä kaupallisena palveluna tai osana puukauppatoimintaa. Metsänomaisuuden hoitopalveluja tuottavat metsänhoitoyhdistykset, metsäpalveluyrittäjät ja puunostajat.

Metsä- ja ympäristöhallinnon yhteistyönä on kehitetty menetelmä esimerkiksi uhanalaisten lajien esiintymätietojen siirtämiseksi metsätalouden toimijoiden käyttöön. Vastaavasti metsäalan toimijat ja Museoviraston asiantuntijaviranomaiset ovat kehittäneet yhteistyötä muinaismuistolailla suojeltujen kiinteiden muinaisjäännösten huomioon ottamiseksi metsätöiden yhteydessä. Lakisääteisten velvoitteiden huomioon ottamiseksi metsänomistajat ja metsätalouden toimijat hyödyntävät myös ympäristöhallinnon ja Museoviraston keräämiä tietoja. Näin varmistuu, että käytännön hakkuu- ja hoitotöissä toimijat ottavat huomioon erityissäännöksiä ennakoivasti ja kustannustehokkaasti osana normaalia toimintaa.

3 Näkökulmia metsätalousmaan yleiskaavoitukseen

Tässä luvussa esitellään metsätalouden näkökulmia toimijoiden ehdotuksina metsätalousmaan yleiskaavoituksen laadinnan vaiheisiin, vuorovaikutukseen, tiedotukseen, yleiskaava-alueen rajaamiseen sekä yleiskaavamerkintöihin ja -määräyksiin. Kaikilla näillä on vaikutusta metsätalouden toimintaedellytyksiin ja liiketoiminnan mahdollisuuksiin.

3.1 Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää niin, että alueen maanomistajilla ja muilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun ja että heillä on mahdollisuus lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee laatia suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä. 65 §:ssä säädetään kaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville siten, että osallisilla on tilaisuus esittää mielipiteensä.

Ympäristöministeriön johdolla valmistui arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toivuudesta 2013. Arvioinnin yhtenä osana kysyttiin kokemuksia ja näkemyksiä kaavojen valmistelun osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista. Vastausten mukaan maankäytön ratkaisuihin oli pyrkinyt vaikuttamaan aktiivisimmin maa- ja metsätalousala, energia-ala sekä kauppa edustavat toimijat. Maankäyttöratkaisujen lisäksi maa- ja metsätalousala oli muita aloja useammin pyrkinyt vaikuttamaan myös vaikutusten arviointiin ja kaavoituksen perusteena oleviin selvityksiin. Maa- ja metsätalouden edustajat olivat muita vastaajia tyytymättömämpiä kaavojen ratkaisuihin.

Metsänomistajat ja metsäalan toimijat ovat osallisia yleiskaavoitettavalla metsätalousmaalla ja siksi he tarvitsevat ajoissa tietoa sekä mahdollisuuden vaikuttaa kaavoitukseen. Heidän kannaltaan on tärkeää, että he saavat tietoa alueen kaavoituksesta ja voivat osallistua kaavan valmisteluun. Osa metsänomistajista asuu kunnan alueella ja heidät tavoittaa tiedottamalla paikallisesti. Moni metsänomistaja asuu toisaalla ja heidät tavoitetaan kunta tarvitsee toisenlaisia tiedotuskanavia.

Ehdotus:

Yleiskaavaa laadittaessa kunta on yhteydessä ja toimii vuorovaikutuksessa metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden kanssa. Metsänomistajat ja erityisesti etämetsänomistajat tarvitsevat lisää tietoa yleiskaavoituksen vaikutuksista heidän metsätalouteen.

Kaavoittajien ja metsänomistajien vuorovaikutusmahdollisuudet paranevat erityisen tehokkaasti, jos kunta tiedottaa jokaiselle metsänomistajalle alkavasta yleiskaavoituksesta ja laadittavan yleiskaavan vaikutuksista hänen maalleen. Metsänomistajien yhteystietoja on Suomen metsäkeskuksella, jonka kanssa yhdessä toimien kunnat voivat kehittää metsänomistajille suunnattavaa tiedotusta.

Katso myös luku 3.3 Metsätaloudellisten vaikutusten selvittäminen yleiskaavaa laadittaessa.

3.2 Kunnan ja metsäviranomaisen yhteistyö yleiskaavan laadinnassa

Viranomaisten yhteistyön kannalta metsälain 25 § sisältää merkittävän säännöksen. Siinä säädetään, että kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta Suomen metsäkeskuksen tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi. Yhteistyöllä voidaan selkeyttää yleiskaavan ohjausvaikutusta.

Suomen metsäkeskus on Suomen metsäkeskuksesta annetulla lailla (418/2011) perustettu välillisen valtionhallinnon organisaatio. Metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskuksen tehtävistä säädetään metsäkeskuslain 8 §:ssä.

Yhteistyön kannalta on merkittävää, että **Suomen metsäkeskuksen tehtäväksi on muun muassa säädetty edistää metsiin perustuvia elinkeinoja yhteistyössä alueellisten ja maakunnallisten elinkeinotoimintaa edistävien organisaatioiden ja toimielinten kanssa.** Lisäksi metsäkeskuksen tehtäviin kuuluu suunnitella ja selvittää metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä edistää ilmasto- ja energiataivoitteita, metsien monimuotoisuuden säilymistä ja metsätalouden muuta ympäristönsuojelua.

3.3 Metsätaloudellisten vaikutusten selvittäminen yleiskaavaa laadittaessa

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä säädetään, että kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä säädetään, että yleiskaavan sisältövaatimukset selvitetään ja otetaan huomioon siinä määrin kuin yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus edellyttävät. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:ssä säädetään puolestaan yleiskaavamääräyksistä, joita yleiskaavan tarkoitus

Ehdotus:

Kunta ja Suomen metsäkeskus tekevät riittävästi yhteistyötä laadittaessa yleiskaavaa metsälain sekä maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteensovittamiseksi. Suomen metsäkeskus kutsutaan osalliseksi yleiskaavojen valmisteluun.

Ehdotus:

Kunta selvittää laadittavan yleiskaavan vaikutukset metsätaloudelle ja metsäelinkeinolle.

ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan yleiskaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa taikka muutoin käytettäessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 43 §:ssä määrätään toimenpiderajoituksista ja 128 §:ssä toimenpideluvista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 101 §:ssä säädetään lunastus- tai korvausvelvollisuudesta. Jos maa maankäyttö- ja rakennuslain 43 §:ssä tarkoitetun määräyksen nojalla yleiskaavassa on osoitettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan, kunta tai valtio on velvollinen lunastamaan alueen tai suorittamaan haitasta korvauksen. Kohtuullista hyötyä arvioitaessa otetaan huomioon yleiskaavasta maanomistajalle johtuva hyöty.

Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea metsätaloutta varten osoitettua aluetta vain, jos kaavassa on asetettu sen käyttöä koskevia erityisiä rajoituksia. Maankäyttö- ja rakennuslain 102 §:ssä, 103 §:ssä ja 140 §:ssä säädetään lunastus- tai korvausvelvollisuudesta ja maisematyöluvan edellytyksistä.

Tapion tekemässä kyselyssä huhtikuussa 2015 selvitettiin metsäalan toimijoiden ja kuntien kaavoitustyössä toimivien näkemyksiä yleiskaavan metsätaloudellisten vaikutusten nykytilanteesta. Vastausten perusteella **yleiskaavasta metsätaloudelle aiheutuvien vaikutusten arviointi on ollut vaihtelevaa**. Vaikutusten arvioinnissa ei ole käytetty systemaattista tai objektiivista menetelmää, jonka käyttö olisi metsänomistajien tasapuolisuuden ja oikeusturvan kannalta kovin toivottavaa.

Yksittäisen metsänomistajan kannalta vaikutukset on tarpeen selvittää tiloitain. Erikseen tulisi selvittää oikeudelliset, taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset, jotka olisi esitettävä sekä luonnosvaiheen että ehdotusvaiheen kaavaselostuksissa. Kunnan tekemän vaikutusten arvioinnin on suositeltavaa kattaa yleiskaavan koko voimassaolo. Tämä parantaa metsänomistajan osallistumismahdollisuuksia.

Tietojen perusteella kullakin metsänomistajalla on mahdollisuus arvioida, ovatko suunniteltujen yleiskaavamerkintöjen ja mahdollisten yleiskaavamääräysten vaikutukset hänelle kohtuullisia. Mikäli laadittava yleiskaava metsänomistajan mielestä tuottaa kohtuutonta haittaa, on erityisen suositeltavaa, että kunta käy metsänomistajan kanssa riittäviin tietoihin perustuvaa vuoropuhelua.

Metsätalouden toimijat tarvitsevat tietoja paikkatietoaineistona jo yleiskaavan laadinnan yhteydessä tietojen tarkistamiseksi ja vaikutusten arviointia varten. Paikkatietoaineistoja tarvitaan tietojärjestelmissä vektorimuotoisena.

3.4 Yleiskaava-alueen rajaaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 36 §:n mukaan kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. **Harkittaessa yleiskaava-alueen laajuutta ja rajaamista on hyvä pohtia yleiskaavan tarpeellisuutta metsätalousmaalla.** Metsätalouden käyttöön osoitettavilla alueilla tulee välttää metsien hoidon ja käytön päällekkäistä ohjaamista yleiskaavalla. Metsien hoidosta ja käytöstä on säädetty metsälaissa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole metsien hoidon ja käytön ohjaamisen välineitä, joista on säädetty metsälaissa. Metsätaloudellista neuvontaa ja edistämistä varten ei tarvita yleiskaavaa.

*Ehdotus:
Yleiskaava-alueeseen otetaan mukaan vain ne metsätalousmaat, joilla on tarvetta maankäytön suunnittelulle ja eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiselle.*

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää luontoselvityksiä kaavoitettavalta alueelta. On hyvä muistaa, että metsätalouden toimijoilla on käytössään paljon heidän itsensä keräämää tietoa kasvupaikoista, puustosta ja luontokohteista sekä esimerkiksi ympäristöhallinnon keräämää tietoa uhanalaisista lajeista. Siten voi kyseenalaistaa metsätalouteen käytettävillä alueilla yleiskaavoitusta varten tehtävien luontoselvitysten tarpeellisuutta. Mikä on uusien luontoselvitysten lisäarvo? Voisiko kunta rajata yleiskaava-alueen metsätalouden maan osalta suppeampana ja siten säästää rahaa pienentyneinä yleiskaavoituksen kartoituskustannuksina?

3.5 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset

Kaavoitus tukemaan metsätalouden toimintaedellytyksiä ja liiketoiminnan mahdollisuuksia

Valtioneuvosto hyväksyi Kansallinen metsästrategia 2025:n periaatepäätöksenä 12.2.2015. **Strategian yhtenä tavoitteena on kehittää toimintatapoja niin, että selkeytetään metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain rajapintoja.** Metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä yleiskaavassa maa- ja metsätalouteen sekä virkistyskäyttöön tarkoitetuilla alueilla. Maankäyttö- ja rakennuslaki puolestaan ohjaa yleiskaavalla alueiden yleispiirteistä maankäyttöä.

Tavoittelemisen arvioista on, että yleiskaavalla luotaisiin metsäelinkeinoille parempia toimintaedellytyksiä kasvavan biotalouden ja monipuolistuvan metsätalouden tarpeisiin. Tällöin tarvitaan metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden mahdollisuutta osallistua yleiskaavoitukseen ja siinä heidän aktiivista otetta. Yhteistyön tuloksena syntyy kunnalle taloudellista hyötyä, elinvoimaisempaa liiketoimintaa ja kustannustehokkaasti toimivaa kunnan hallintoa.

Yleiskaavoitus on näyttänyt lisäävän sääntelyä metsätalouden maalla. Metsänkäytölle säädetään yleiskaavoissa määräyksiä mutta ei kuitenkaan selvitetä niiden oikeus- tai kustannusvaikutuksia. Määräykset saattavat aiheuttaa epä-tietoisuutta sallituista toimenpiteistä, ylimääräistä selvittelytyötä metsänhoitotöiden ja hakkuiden suunnittelun yhteydessä sekä kustannuksia muun muassa maisematyöluvista.

Yleiskaava voi vaikuttaa puukaupalliseen toimintaan ja siten välillisesti heikentää metsätalouden kannattavuutta. Jos puun ostajat kokevat saavansa teollisuuden tarvitseman puun helpommin muualta kuin yleiskaavoitetuilta alueilta, vähenee metsänomistajien tosiasiallinen mahdollisuus hyödyntää metsäänsä. Metsätalouden toiminnan näivettyminen vähentäisi kunnan verotuloja.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue M

Maa- ja metsätalousvaltainen alue -merkinnällä osoitetaan metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita yleensä voidaan käyttää myös haja-asutusluonteeseen asutukseen sekä ulkoiluun ja virkistykseen pääasiallista käyttötarkoitusta vaikeuttamatta (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset).

Metsälaki on voimassa yleiskaavan M-alueilla. Metsätalouden toimintaedellytysten kannalta on selkeää, että metsätaloustalouttaisten alueiden metsiä hoidetaan ja käytetään metsälain säädösten nojalla. Yleiskaavan M-alueille ei siten lähtökohtaisesti tarvitse määrätä metsien käytöstä.

*Ehdotus:
Yleiskaavamääräyksillä ei luoda päällekkäistä hallintoa metsätalouteen.*

*Ehdotus:
Metsätalousvaltaisella alueella metsien hoitoa ja käyttöä sekä puiden kaatamista ohjataan vain metsälaille.*

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta MU

MU-merkinnällä osoitetaan sellaisia metsätalousvaltaisia alueita, joille suunnitellaan ulkoilupainetta ja joilla ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi on tarkoitus toteuttaa ulkoilureittejä, levähdys- ja muine tukialueineen (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset). Merkinnot käyttöön tulisivat rajata vain sinne, missä on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.

Suomessa on laajat jokamiehenoikeudet. Merkinnot tulisi perustua arvioon käyttäjämäärästä ja suunnitelmaan ulkoilun ohjaamisesta. Merkinnot hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että merkinnot perustelut sekä oikeudelliset, taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset käyvät ilmi kaavaselostuksessa.

Tutustu ja vertaa lähivirkistykseen ja virkistykseen varattavat alueet sekä ulkoilureitti

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja MY

MY-merkinnällä osoitetaan metsätalousvaltaiset alueet, joilla erityisiin ympäristöarvoihin ja ympäristönhoitoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset).

MY-merkintää käytetään paljon ranta-alueilla. Usein merkintään liittyy metsätaloutta rajoittava kaavamääräys, jolla pyritään suojaamaan järveltä näkymää maisemaa tai pienentämään maalta tulevaa vesistön kuormitusta. Huomion arvoista on, että metsätalouden toimijat ovat omaehtoisesti parantaneet vesistöjen huomioon ottamista metsänkäsittelyssä. Esimerkkinä tästä ovat PEFC- ja FSC-metsäsertifiointit, jotka edellyttävät vesistöjen ja pienvesien ympärillä huolehtimaan vesiensuojelusta.

MY-merkintä soveltuu pienialaisille kohteille, joissa on erityisiä ympäristöarvoja. MY-merkintää tulisi käyttää vain informatiivisena, koska alueen metsää hoidetaan ja käytetään metsälain säädösten nojalla.

Merkinnot perusteena olevan selvityksen sisältöön on syytä kiinnittää riittävästi huomiota. Selvityksestä tulisi ilmetä ympäristöarvot ja hoitokäytännöt sekä vastuutaho. Vaikutusten arvioinnin osalta tarvitaan tietoa siitä, mitä merkintä ja mahdollinen määräys merkitsevät metsätaloudelle ja aiheutuuko niistä kohtuutonta haittaa metsänomistajalle. Kaavamerkinnot tarve sekä oikeudelliset, taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset tulisi ilmetä selkeästi kaavaselostuksessa.

Tutustu ja vertaa S-aluevaraus ja luo-merkintä

*Ehdotus:
MU-merkintää käytetään vain ulkoilun ohjaamiseen.*

*Ehdotus:
MY-merkintää käytetään pienialaisille kohteille.*

Lähivirkistykseen, virkistykseen ja retkeilyyn varattavat alueet

Kunnan on tehtäviensä mukaisesti huolehdittava siitä, että kuntalaisilla on riittävästi erityisesti virkistyskäyttöön tarkoitettuja alueita. Tarve virkistysmetsien turvaamiseen on noussut esille myös kansallisen metsästrategian laadinnan yhteydessä. Metsien saavutettavuuden kannalta avainasemassa ovat lähimetsät, hyvät reittiverkostot ja niiden ulkoilu- ja retkeilyrakenteet sekä informaation saatavuus erilaisissa ajanmukaisissa medioissa. Metsästrategian mukaan taajamia kaavoitettaessa metsien hyvä saavutettavuus virkistys- ja opetuskäyttöön tulee ottaa huomioon. Matkailukeskusten kaavoituksessa tulee varmistaa metsien ja niille sijoitettavien reittien hyvä saavutettavuus.

Suomalaiset virkistäytyvät luonnossa yleensä talousmetsissä. Tutkimusten perusteella hoidetut talousmetsät ovat hyviä virkistysmetsiä. Metsätalouden kannalta on tärkeää, että **virkistysaluemerkintä perustuisi selvitykseen alueen virkistyskäyttötarpeesta ja alueen soveltuvuudesta virkistyskäyttöön.**

Kun virkistysalueita varataan muiden kuin kuntien maille, korvataan virkistyskäytöstä aiheutuvat tuoton menetykset ja virkistyskäytöstä syntyvät haitat metsänomistajalle. Kunnat voivatkin innostaa metsänomistajia hoitamaan metsiään määräaikaikäisillä virkistyskäyttöä edistävillä sopimuksilla. Muutoin on vaarana metsien elinvoimaisuuden ja virkistysarvojen väheneminen, kun metsät hoitamattomina pusikoituvat ja riukuuntuvat.

Tutustu ja vertaa MU-aluevaraus, viheryhteystarve ja ulkoilureitti

Asumiseen, palveluihin sekä työhön ja tuotantoon varattavat alueet

Yleiskaavalla ohjataan kunnan tulevaa yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä. On varsin luontevaa, että yleiskaavoituksella varataan metsätalouden maata uuteen käyttöön, kuten rakentamiseen tai puistoalueiksi. Tulevan uuden maankäytön kannalta on suositeltavaa, että alueen puustoa kehitettäisiin kestävämpään uutta käyttöä jo hyvissä ajoin.

Metsänhoidon tavoitteena voisi olla esimerkiksi valmentaa metsää niin, että puusto ja kasvillisuus säilyttävät elinvoimaisuutensa myös rakentamisen aiheuttaman muutoksen jälkeen. Hoidolla voidaan vahvistaa puustoa, jotta se soveltuisi esimerkiksi puiston viherrakenteeseen ja siten pienentäisi tiedossa olevia viheralueen perustamis- ja hoitokustannuksia.

Asumiseen, palveluihin sekä työhön ja tuotantoon varattavilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Yleiskaavamääräykset ovat tällöin ensiarvoisen tärkeitä ohjaamaan metsän- ja puuston käsittelyä.

*Ehdotus:
Kunnan varatessa alueita lähivirkistykseen, virkistykseen ja retkeilyyn kunta tekee sopimuksen metsänomistajan kanssa.*

*Ehdotus:
Asumiseen, palveluihin sekä työhön ja tuotantoon varattavien alueiden metsiä hoidetaan tulevaa maankäyttöä ennakkoiden.*

Luonnonsuojelualue SL

SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla perustetut tai perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset). Metsälaki ei ole voimassa luonnonsuojelualueilla.

SL-merkinnän käyttö on selkeää, kun kyseessä on luonnonsuojelulain nojalla jo suojeltu alue. Luonnonsuojelulain 24 §:ssä säädetään luonnonsuojelualan perustamisesta yksityiselle kuuluvalla alueella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella perustaa luonnonsuojelualan. Valtion maalle luonnonsuojelualue perustetaan luonnonsuojelulain 17 §:n mukaan.

Luonnonsuojelulain 50 §:ssä säädetään, että ympäristöministeriön on viipymättä ryhdyttävä toteuttamaan hyväksyttyä luonnonsuojeluohjelmaa. Luonnonsuojelulain 51 §:n mukaan omistajalla on oikeus vaatia lunastusta, kun neljä vuotta on kulunut luonnonsuojeluohjelman hyväksymisestä ja päätös on saanut lain voiman.

Metsätalouden huoli kohdistuu luonnonsuojelulain nojalla suunnitteilla oleviin alueisiin ja hyväksymättömiin luonnonsuojelun ohjelmiin. Ongelmallista on, jos laadittavaan yleiskaavaan osoitetaan suunnitteilla olevia luonnonsuojelualueita tai hyväksymättömän luonnonsuojeluohjelman alueita. Tällöin jää epäselväksi se, mitä alueella voi tehdä, miten suojeleminen etenee, milloin valtio tai kunta maksaa korvauksia.

Suojelualue S ja suojelukohde s

S-merkinnän käyttö on selkeää, kun kyseessä on metsänomistajan omalla päätöksellä suojelema alue. Tällöinkin on tärkeää, että merkinnän perusteet sekä oikeudelliset, taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset kävisivät ilmi kaavaselostuksesta. **On erityisen tärkeää, että suojelualuumerkintä perustuu asiantuntevaan selvitykseen sekä kunnan ja metsänomistajan yhteiseen näkemykseen.** Esimerkiksi Metsähallituksen hallinnoimalle valtion maalle voidaan perustaa suojelualue Metsähallituksen omalla päätöksellä, ja tällöin alue voidaan osoittaa S-merkinnällä yleiskaavaan.

Huomion arvoista on, että metsälaki ei ole voimassa yleiskaavassa suojelualueeksi osoitetulla alueella. Tämän vuoksi metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ei pidä merkitä suojelualuumerkinnällä. Jos näin kuitenkin osoitetaan, niin metsälaki ei tietenkään enää turvaa kohteen säilymistä eikä kohteelle voida myöntää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaista valtion ympäristötukea. Merkinnän käyttäminen johtaisi myös metsänomistajan kannalta epäselvään tilanteeseen: miten ja milloin kunta toteuttaa suojelun sekä mikä on korvauksen suuruus.

Tutustu ja vertaa MY-aluevaraus, SL-aluevaraus, luo-merkintä, viheryhteystarve

Ehdotus:

Yleiskaavaan merkitään aluevarauksina pelkästään jo perustetut luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojelualueet ja valtioneuvoston hyväksymien luonnonsuojeluohjelmien alueet.

Ehdotus:

Suojelualuumerkintää käytetään metsätalouden maalla kohteilla, joista metsänomistaja on tehnyt suojelupäätöksen.

Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai siihen ehdotettu alue

Merkinnällä osoitetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvat tai siihen ehdotetut alueet. Valtioneuvoston päätös vuodelta 2012 linjaa Natura-alueiden metsien käsittelyä. Sen mukaan esimerkiksi yksityisten omistamien soiden kivennäismaiden metsiä voidaan hoitaa ja käyttää valtakunnallista soidensuojelun perusohjelmaa koskevien valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisesti. Kivennäismailla voidaan siten pääsääntöisesti hoitaa ja käyttää metsiä metsälain mukaisesti. **Metsätalouden kannalta on ongelmallista, mikäli Natura 2000 -verkoston merkintään liittyvä määräys on erilainen kuin valtioneuvoston päätös.**

Tutustu ja vertaa SL-aluevaraus ja S-aluevaraus

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Luo-merkinnällä osoitetaan esimerkiksi ekologisten yhteyksien kannalta merkittävät tai lajirikkaat luontoalueet tai eri luontotyyppien vaihteluvyöhykkeet, kuten metsän ja pellon reunavyöhykkeet, kosteikot, perinnebiotoopit, uhanalaisten lajien esiintymisalueet tai metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset).

Metsänkäsittelyn yhteydessä luontokohteiden tunnistaminen, luontoalueen rajaaminen ja töiden huolellinen suunnittelu ja toteuttaminen ovat tärkeitä työvaiheita luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Luonnon monimuotoisuuden kannalta esimerkiksi metsälain 10 §:n tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka tai metsän ja pellon välinen reunavyöhyke ovat täysin erilaisia tärkeydeltään. Säästöastaltaan erilaisia luontokohteita ei voida osoittaa yhdellä ja samalla merkinnällä.

Yleiskaavoissa esiintyy mainintoja potentiaalisista muun muassa metsälain 10 §:n kohteista ja liito-oravan elinympäristöistä. Potentiaalisten kohteiden ja elinympäristöjen esittäminen yleiskaavassa ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ää, jonka mukaan yleiskaavan sisältövaatimukset selvitetään ja otetaan huomioon siinä määrin kuin yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus edellyttävät.

Metsätalouden näkökulmasta luo-merkintä ja siihen liittyvä metsätaloutta rajoittava määräys ovat tarpeettomia, kun kohteen suojele perustuu lainsäädäntöön. Metsätalouden kannalta on erityisen ongelmallista, jos luo-merkinnän rajaus on epätarkka tai määräys poikkeaa lainsäädännön mukaisesta suojelusta. Näissä tapauksissa metsätalouden toimija joutuu selvittämään eri viranomaisten kanssa sitä, mitä kohteella saa tehdä, saako suojelusta aiheutuviin menetyksiin korvauksia ja maksaako korvaukset kunta vai valtio.

Metsälain 10 §:n kohteet

Metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä kartoitettiin vuosina 1998–2004, ja havaitut kohteet ilmoitettiin tuolloin metsänomistajille. Suomen metsäkeskus ylläpitää ja päivittää tietoja. Metsälain 10 a ja 10 b §:ssä säädetään siitä, millainen metsänkäsittely on mahdollista erityisen tärkeän elinympäristön kohteella. Metsälaki rajoittaa 10 §:n mukaisten elinympäris-

Ehdotus:

Natura 2000 -verkostoon kuuluvien metsätalousalueiden osalta noudatetaan valtioneuvoston päätöksiä.

Ehdotus:

Metsätalouden maalla luonnon monimuotoisuuden turvaamista ohjataan metsälailla. Luo-merkintä sisältää metsätalouden näkökulmasta monia ongelmia.

töjen käsittelyä myös niissä tapauksissa, joissa kohteesta ei ole ennakkotietoa viranomaisella tai metsänomistajalla. Laissa Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä (419/2011) säädetään tietojen luovuttamisesta.

Mikäli metsälain 10 §:n kohteita halutaan osoittaa yleiskaavassa, **tulee siihen olla yleiskaavan tarkoituksesta johtuva peruste**. Tällöin kaavakartalla voidaan esittää vain varmennetut kohteet ja niiden tarkat rajaukset. Erityisen tärkeät elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia. Yleiskaavan tarkoitus, tarkkuus ja mitataava huomioiden voidaan kysyä, onko metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen osoittaminen yleiskaavassa tarkoituksenmukaista?

Metsälain 11 §:ssä säädetään siitä, millainen taloudellinen menetys on vähäinen 10 §:n kohteen käyttörajoituksena. Menetys katsotaan vähäiseksi, kun erityisen tärkeän elinympäristö -kohteen käyttörajoituksen aiheuttama taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 3 000 euroa. Taloudellisen menetyksen ollessa vähäistä suurempi on mahdollista saada kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaista ympäristötukea. Metsänomistajan oikeusturvan kannalta on tärkeätä huomata, että metsälakiin säädettyt korvaussäännökset ovat voimassa vain niissä metsissä, joissa sovelletaan metsälakia.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat

Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteessä IV tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Liito-orava on tällainen laji. Yleiskaavoissa luo-merkintää ja siihen liittyvää määräästä on käytetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osoittamiseen. **Metsätalouden näkökulmasta liito-oravan merkitseminen luo-merkinnällä ja siihen liittyvä metsätaloutta rajoittava määräys ovat tarpeettomia, koska metsälain 2 §:ssä säädetään luonnonsuojelulain noudattamisesta ja 14 b §:ssä liito-oravailmoituksesta**. Lisäksi esimerkiksi liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osoittaminen yleiskaavassa on ongelmallista, koska liito-oravan elinympäristö ei aina pysy asuttuna yleiskaavan voimassaolon ajan. Tällöin voimassaoleva yleiskaava sisältäisi vanhentunutta luontotietoa.

Metsälakiin on säädetty menettely liito-oravailmoituksesta liito-oravan suojelemiseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on toimittanut asiakirjan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikoista metsäkeskukselle. Metsälain 14 b §:n mukaisesti metsäkeskus tarkastaa saapuneesta metsänkäyttöilmoituksesta, kohdistuuko ilmoitettu hakkuu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan. Jos kohdistuu, metsäkeskus ilmoittaa tästä välittömästi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, maanomistajalle sekä tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuoikeuden haltijalle.

Luonnonsuojelulain luontotyytit ja uhanalaiset lajit

Luonnonsuojelulaissa säädetään luontotyyteistä. Metsäisiä luontotyypejä ovat luontaisesti syntyneet, merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt, pähkinäpensaslehdot ja tervaleppäkorvet. Luonnonsuojelulain 30 §:ssä säädetään, että tällaisen luontotyytin ominaispiirteiden vaarantamiseen liittyvä kieltö tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Luonnonsuojelulain 46 §:ssä tarkoitettut uhanalaiset lajit on lueteltu luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) liitteessä. Luonnonsuojelulain 47 §:ssä kielletään erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen. Kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Metsälain 7a §:n mukaan metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuoikeuden haltijalle, jos metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyyppin esiintymää koskeva päätös.

Metsälain 7a §:n noudattamiseksi metsä- ja ympäristöhallinnon yhteistyönä on kehitetty menetelmiä ympäristöhallinnon keräämien uhanalaisten lajien esiintymätietojen siirtoon ja käyttöön metsätaloudessa. Uhanalaisten lajien turvaaminen metsätaloudessa -hankkeessa on vuodesta 2007 kehitetty toimintamallia ja sitä tukevaa koulutusmateriaalia. Olisi varsin toivottavaa, että kunnat tutustuisivat näihin menetelmiin ja siten voisivat vähentää kaavoitukseen liittyvää hallinnollista taakkaa, jota syntyy päällekkäisestä ohjauksesta.

Muut luontokohteet

Metsätalouden toimijoilla ja metsänomistajilla on käytössään paljon heidän itsensä keräämää tietoa luonnon monimuotoisuudesta. **Muilla luontokohteilla metsän käytön rajoitus voisi perustua metsänomistajan vapaaehtoisuuteen.** Voitaneen pohtia yleiskaavaa varten metsätalouden maalla toteutettavien luontoselvitysten tarpeellisuutta ja kustannusvastaavuutta. Mitä lisäarvoa kunta saa luontoselvityksistä?

Viheryhteystarve

Viheryhteystarvemerkinä käytetään osoittamaan virkistysalue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä yhteystarpeita. Merkinä on tarpeen erityisesti silloin, kun pyritään estämään viheryhteyden katkeaminen tien- tai talonrakentamisen seurauksena taajamassa tai rakennetussa ympäristössä.

Viheryhteystarvemerkinä voi olla tarpeellinen virkistys- ja metsätalousalueilla, kun halutaan estää metsän ottaminen toiseen käyttöön. Metsälaki ei estä metsäalueen ottamista muuhun käyttöön. Metsätalouden toimenpiteitä ei ole kuitenkaan tarpeen rajoittaa viheryhteystarvemerkinään liittyvällä määräyksellä, koska **metsälaki säilyttää viheryhteyden; uudistushakkuun jälkeen uudistusalueella tulee huolehtia uuden puusukupolven aikaansaamisesta.**

Tutustu ja vertaa MU-aluevaraus, lähivirkistykseen ja virkistykseen varattavat alueet, luo-merkinä, ulkoilureitti

*Ehdotus:
Viheryhteystarvemerkinä
ei ohjata metsien käsittelyä.*

Ulkoilureitti

Ulkoilureittimerkinnällä osoitetaan ulkoilureitit. Ulkoilureitti voidaan tarvittaessa osoittaa myös ohjeellisena. Reitti voidaan perustaa sopimuksilla tai ulkoilulain mukaisesti (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset).

Suosittelavaa on, että yleiskaavaan osoitettavat ulkoilureitit perustuvat kirjallisiin sopimuksiin tai ne perustetaan ulkoilulain mukaisesti. Tällöin ulkoilureittimerkinnän lähtökohtana on valmis toteutus tai selvitys ja toteutuksen suunnitelma. Selvityksessä tulisi ilmetä reitin tarve, arvio käyttäjämääristä, toteutustapa, toteutusaikataulu, vastuutaho ja korvauskäytäntö metsänomistajille. Merkinnän perustelut sekä oikeudelliset, taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset tulisi ilmetä selkeästi kaavaselostuksesta.

Reittejä on rakennettu EU-rahoituksella ja jo neuvoteltaessa niiden rakentamisesta yleensä on sovittu, kuka ylläpitää, huoltaa ja kunnostaa reittejä. Yleensä reitit on tarkoitettu määräaikaisiksi. Tällaisten **määräaikaisten ja ohjeellisten reittien osoittaminen yleiskaavaan metsätalouden maalle on tarpeetonta**. Esimerkiksi määräaikaisen reitin jäädessä pois käytöstä merkintä aiheuttaa metsänomistajille ja metsäalan toimijoille tarpeetonta selvittelytyötä ja ylimääräistä hallintoa.

Tutustu ja vertaa MU-aluevaraus

Maisemallisesti arvokas alue, muinaisjäännöskohde ja pohjavesialue

Maisemallisesti arvokas alue

Maisemallisesti arvokas alue -merkinnällä osoitetaan paikallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisemien alueet (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset).

Valtioneuvosto teki 5.1.1995 periaatepäätöksen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämistä. Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on 156. Valtioneuvoston päätös perustuu maisema-alueityöryhmän mietintöön, jossa esitetään muun muassa, ettei metsiä hoideta kaavamaisesti eikä raskailla menetelmillä. **Metsätalouden toimijat ovat toteuttaneet valtioneuvoston periaatepäätöstä laatomalla muun muassa suositusluonteisia ohjeita maisemanhoitoon ja ottaneet ne käyttöön**. Suositusluonteiset ohjeet toimivat käytännössä varsin hyvin näillä maisemallisesti arvokkailla alueilla. Tämän vuoksi yleiskaavamääräyksillä ei ole tarpeen rajoittaa metsien hoitoa ja käyttöä.

Käytännön metsätaloudessa maisemaan liittyvät yleiskaavamääräykset on koettu tulkinnanvaraisina ja epäselvinä. Tämän johdosta on syntynyt epävarmuutta siitä, mitä metsätalouden toimia kohteella saa tehdä. Esimerkiksi maisema huomioitava hakkuussa -yleiskaavamääräys ei tosiasiasa kuvaa sitä, millaisia metsätalouden toimenpiteitä alueella saa tehdä. Tulkitsijasta riippuen se voi tarkoittaa yhdelle esimerkiksi maastonmuodot huomioon ottavaa hakkuualueen rajausta ja toiselle taas sitä, ettei alueella voi tehdä uudistushakkuuta.

*Ehdotus:
Kunta tekee ulkoilureitistä
sopimuksen metsänomistajan
kanssa.*

*Ehdotus:
Maisemallisesti arvokkailla
alueilla, muinaisjäännöskohdeilla
ja pohjavesialueilla kaavamerkintää
käytetään informatiivisena.*

Muinaisjäännöskohde

Muinaisjäännöskohdemerkinnällä merkityt muinaisjäännökset ovat muinaismuistolainsäädännön nojalla suojeluja kohteita ja ne voivat olla pinta-alaltaan myös laaja-alaisia (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset).

Metsien hoitamisessa ja käyttämisessä tulee **metsälain 2 §:n mukaan noudattaa muinaismuistolain säädöksiä**. Päällekkäisen ohjauksen vähentämiseksi metsälain soveltamisen alueilla ei ole tarpeen antaa kaavamääräyksiä, joilla määrätään muinaisjäännösten säilyttämisestä. Metsälaki ei ole voimassa, jos kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen on määrätty maanmittaustoimituksessa tai pakkolunastettu muinaismuistolain 5 §:n mukaisesti.

Kaikilla merkittävillä metsätalouden toimijoilla on käytössä paikkatietoaineistona muinaisjäännösrekisterin tiedot. Metsäalan toimijat ja Museovirasto ovat laatineet yhdessä ohjeita ja käytäntöjä kiinteiden muinaisjäännösten huomioon ottamiseksi metsätaloudessa. Ohjeissa esimerkiksi edellytetään, että metsäalan toimijat ottavat yhteyttä Museovirastoon tai maakuntamuseoon, kun tulevilla hakkuutyömaalla tai sen välittömässä läheisyydessä on kiinteä muinaisjäännös. Tällöin vastuu kiinteän muinaisjäännöksen säilyttämisen toimenpiteistä siirtyy asiantuntijaviranomaiselle. Yhteistyö on sujunut vuodesta 2003 alkaen.

Pohjavesialue

Pohjavesialue -merkinnällä osoitetaan ympäristöhallinnon kartoituksiin perustuvat luokkien I (vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue) ja II (vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue) mukaiset alueet. Myös luokan III (muu pohjavesialue) mukaiset alueet voidaan merkitä, etenkin silloin kun ne ovat osa laajempaa pohjavesialuetta, josta osa kuuluu I- tai II-luokkaan (Ympäristöministeriön opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset). Suomessa on noin 6100 kartoitettua ja luokitettua pohjavesialuetta ja tieto niistä on metsätalouden toimijoiden käytössä paikkatietoaineistoina.

Metsien hoitamisessa ja käyttämisessä tulee metsälain 2 §:n mukaan noudattaa vesilain ja ympäristönsuojelulain (527/2014) säädöksiä. Metsätalouden vaikutukset pohjavesiin tunnistetaan ja kielteisten vaikutusten vähentämiseksi käytettävät erilaiset vesiensuojelun menetelmät ovat arkipäivää. **Pohjavesialueet otetaan metsätaloudessa huomioon vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisesti**. Metsätalouden näkökulmasta sääntelyä ei ole tarpeen lisätä yleiskaavalla. Metsäsertifiointissa edellytetään lakisääteisten velvoitteiden lisäksi pohjavesien laadun turvaamista metsätalouden toimenpiteissä. Metsätalouden näkökulmasta III-luokan pohjavesialueita ei ole tarpeen merkitä yleiskaavaan.

4 Näkökulmia maisematyölupeen metsätalousmaalla yleiskaavassa

Tähän lukuun on koottu metsätalouden näkökulmia maisematyölupekäytäntöihin. Niillä nostetaan esiin pohdintoja maisematyöluvan tarpeeseen ja hintaan sekä kustannusvaikutuksiin. Myös tuodaan esille metsätalouden näkökulmia maisematyöluvan käsittelyaikoihin ja voimassaoloon sekä maisematyöluvaa koskeviin tietoihin.

Maisematyöluvan tarve

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä säädetään maisematyöluvasta. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyöluvaa yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään, eikä alueella, jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty. Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaan maisematyöluvaa ei tarvita vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin. Vaikutuksiltaan vähäisiä toimenpiteitä ei ole yksiselitteisesti määritelty.

Tutkimusten mukaan vähäisyyttä tulkitaan kunnissa eri tavalla ja tulkinnoista aiheutuu haittaa metsätaloudelle. Metsänomistajat ja metsätalouden toimijat ovat kokeneet maisematyöluvan hakemisen hankalaksi ja kalliiksi etenkin kohteissa, joissa toimenpiteet ovat lopputuloksen kannalta lähes huomaamattomia ja tuotoltaan vähäisiä. Tällöin lupamenettely kaikkineen saattaa muodostua monta kertaa kalliimmaksi kuin toimenpiteestä saatava rahallinen hyöty. Vaarana on, että maiseman hoitamiseksi tarvittavat toimenpiteet saattavat jäädä tekemättä.

Hakkuut ja muut metsätalouden toimenpiteet muuttavat maisemakuvaa. Osa hakkuista voidaan kokea kielteisenä, mutta hakkuilla voidaan myös parantaa maisemaa esimerkiksi avaamalla näkymiä. Yleisesti ottaen hoidettu metsä koetaan kauniina. Hakkuut kuuluvat metsätalouden harjoittamiseen, minkä johdosta metsätalouteen tai virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla niitä ei voida pitää maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:ssä tarkoitettuna maisemakuvan turmelemisena.

E erityisen huolestuttavaa on, kun maisematyöluvaa ryhdytään edellyttämään kaikenlaiseen metsänkäyttöön; uudistus- ja kasvatushakkuisiin sekä jopa taimikonhoitoon. Jos puunostajat ryhtyvät välttämään maisematyöluva-alueita niiden hallinnollisen työläyden takia, vähenee alueen metsänomistajien tosiasiallinen mahdollisuus hyödyntää metsäänsä. Hakkuiden pienentyessä vähenevät myös kunnan saamat verotulot ja yleiskaava saattaa aiheuttaa maanomistajalle kohtuutonta haittaa.

Olisi tehokasta, että kuntien viranomaiset yhteistyössä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden kanssa määrittäisivät metsätalouden toimenpiteet vaikutuksiltaan vähäisiksi toimenpiteiksi. Tällainen yhteistyö olisi luontevaa käynnistää välittömästi ja laatia linjaus kunnan lupaviranomaisen ja luvista vastaavan lautakunnan valmisteluun ja päätöksentekoon. Tällaisesta yhteistyöstä on varsin onnistuneita kokemuksia Kuusamon kaupungissa. Samalla varmistetaan, että maisema pysyy kunnossa eikä ryteikköjä pääse syntymään. Vähäisten toimien etu on myös se, että työt voidaan tehdä vaiheittain. Etu on kaikkien, metsänomistajan, kunnan ja matkailun.

Ehdotus:

Hyväksytyjen yleiskaavojen maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:än liittyen kunta linjaa päätöksessään ne metsätalouden työt, jotka ovat vaikutuksiltaan vähäisiä toimenpiteitä.

Maisematyöluvan hakeminen

Maisematyölupaa koskevat käytännöt, tarvittavat lomakkeet ja kunnan viranomaisen linjaukset maisemallisesti vähäisistä toimenpiteistä tulisi olla saatavissa kunnan verkkosivuilta. Näin säästyä sekä kunnan viranomaisten, metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden aikaa ja vältetään turhilta kyselyiltä ja kevennetään hallinnollista taakkaa.

*Ehdotus:
Maisematyölupaa koskevat tiedot ovat helposti saatavilla kunnan verkkosivuilla.*

Maisematyöluvan kustannusvaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:ssä säädetään maisematyöluvan edellytyksistä. Maisematyöluva on myönnettävä voimassaolevalla yleiskaava-alueella, jolle toimenpide vaikeuta alueen käyttöä kaavassa varattuun tarkoitukseen tai turmele kaupunki- tai maisemakuva. Jos maisematyöluva toimenpiteeseen evätään eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen maataan, hänellä on oikeus saada kunnalta tai, jos alue on tarkoitettu tai osoitettu valtion tarpeisiin, tältä korvaus vahingosta, joka hänelle siitä aiheutuu.

*Ehdotus:
Maisematyöluva on hinnaltaan ja kustannusvaikutuksiltaan kohtuullinen.*

Maisematyöluvan hinnat ja lupaehdot vaihtelevat kunnittain. Kuntien välillä on huomattavia eroja siinä, millaisiin toimenpiteisiin vaaditaan maisematyölupaa ja millaisilla lupaehdoilla maisematyöluva myönnetään.

Selvitysten perusteella maisematyöluvan hinta on vaihdellut Etelä-Suomessa 0 ja 1200 euron välillä. Keskihinta on ollut 158 euroa. Kielteinen lupa on ollut joko samanhintainen tai puolet myönteisen luvan hinnasta. Lupamaksun suuruuteen vaikuttaa esimerkiksi kuultavien määrä.

Suorien kustannusten lisäksi maisematyöluvan ehdoilla voi olla suurikin merkitys elinkeinon kannattavuudelle. Esimerkiksi maisematyöluvassa voi olla ehto, jonka mukaan uudistushakkuun sijaan sallitaan vain harvennushakkuu. Tällainen ehto vaikuttaa merkittävästi metsänomistajan kohteelta saamaan tuloon. Metsänomistajan kannalta ongelmallista on maankäyttö- ja rakennuslain korvauskynnyksen epämääräisyys. Laissa ei ole selkeästi määritelty, mitä tarkoittaa ”kohtuullista hyötyä tuottava tapa”.

Maisematyöluvan voimassaolo

Selvitysten mukaan maisematyöluvan voi parhaimmillaan saada samana päivänä, mutta tähän voi kulua jopa puolikin vuotta. Lupaa viivästyttää muilta viranomaisilta pyydettyjä lausunnot. Keskimääräinen maisematyöluvan käsittelyaika on kolmisen viikkoa. Tätä voidaan pitää kohtuullisena aikana.

*Ehdotus:
Maisematyöluva käsitellään kohtuullisessa ajassa ja se on voimassa riittävän kauan.*

Maisematyöluva on yleensä voimassa kolme vuotta, mutta metsätalouden kannalta voimassaoloajan tulisi olla pidempi. Maisematyöluva on hyvä hakea ennen kuin pyydetään puukauppaa varten tarjouksia kohteesta. Puukauppaa varten tehty tarjouksen hyväksymisen jälkeen tehdään kohteesta puukauppasopimus, jonka kesto on kaksi tai kolme vuotta. **Maisematyöluvan voimassaolo saattaa päättyä ennen kuin alueella on ehditty toimia puukauppasopimuksen mukaisesti.**

Luvan voimassaolosta ja jatkamisesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 143 §:ssä. Maisematyöluva on mahdollista saada puiden kaatamiseksi

suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi. Siten metsätalouden toimintaan sopiva maisematyöluvan voimassa olo olisi esimerkiksi 10 vuotta.

Kirjallisuutta:

Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2013, Rakennettu ympäristö. 2014. Suomen ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 1/2014. 246 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42827/SY_1_2014.pdf?sequence=2 15.6.2015.

Elinympäristö ja kaavoitus. 2015. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus 15.6.2015.

Haapanala, A., Laine, R., Lunden, T., Pitkäranta, H., Raatikainen, E., Saarinen, T., Salmi, R.-T. & Sippola-Alho, T. 2003. **Maankäyttö ja rakennuslaki 2000. Opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset.** Ympäristöministeriö. 127 s. [http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_11_Yleiskaavamerkinnot_ja_maaraykse\(4466\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_11_Yleiskaavamerkinnot_ja_maaraykse(4466)) 15.6.2015.

Hallituksen esitys Eduskunnalle metsälain ja rikoslain 48 luvun 1 §:n ja 3 momentin muuttamisesta, HE 63-1996 vp. 1996. www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960063 15.6.2015.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain ja rikoslain 48a luvun 3 §:n muuttamisesta, HE 75-2013. www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130075 15.6.2015.

Jarva, A. & Riipinen, J. 2012. **Kyläyleiskaavoitus: Opas kaavoittajille, kunnille ja kylille.** Suomen ympäristö 3/2012. Ympäristöministeriö. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38724/SY3_2012_Kylayleiskaavoitus_FINAL.pdf?sequence=1, 29.10.2015.

Koivu, V-P., Korkala, P., Laitio, M., Manninen, R., Paajanen, P., Palomäki, J., Rossi, L. & Väskä, V. **Yleiskaavoituksen uusia tuulia.** Ympäristöministeriön raportteja 10/2013. www.ym.fi/download/noname/%7BAFFA035F-CD01-4C91-991E-F904030CB853%7D/32785, 29.10.2015

Laukas R., 2009. **Suomen suurimpien kaupunkien menettelytavat hakuiden maisematyöluva-asioissa.** 31 s. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5104/opinnaytetyo61109.pdf?sequence=1> 15.6.2015.

Liiteri - elinympäristön tietopalvelu. 2015. Ympäristöministeriö. www.ym.fi/fi-fi/Maankaytto_ja_rakentaminen/Ohjelmat_ja_strategiat/Asumisen_ja_Rakentamisen_ePalvelut_SADe/Liiteri__elinympariston_tietopalvelu, 15.6.2015.

Matila, A. 2015. **Metsätalous ja kaavoitus.** <http://tapio.fi/metsatietoa/kaynnissa-olevat-hankkeet/metsatalous-ja-kaavoitus/> 15.6.2015.

Mattila, U. & Korhonen, K. T. 2010. **Yleiskaavamerkintöjen ja -määräysten aiheuttamat puuntuotannon rajoitukset Pohjois-Karjalassa valtakunnan metsien 10. inventoinnin mukaan.** Metsätieteen aikakauskirja 1/2010: 5–18. www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff10/ff101005.pdf, 29.10.2015.

Muinaisjäännösrekisteri. Kulttuuriympäristörekisteriportaali. http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx 15.6.2015.

Mäntymäki, H. 2013. **Mitä on oikeusvaikutteisuus.** Helsingin yleiskaava. www.yleiskaava.fi/2013/mita-on-oikeusvaikutteisuus 15.6.2015.

Määttä, J. 2010. **Rantayleiskaavoituksen kehitys. Inventointi 2006-2008 ja tilastotietoja 2002-2008.** Ympäristöministeriön raportteja 20/2010, 20 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41487/YMra_20_2010_Rantayleiskaavoituksen_kehitys%2c_Inventointi_2006-2008_ja_tilastotietoja_2002-2008.pdf?sequence=1, 29.10.2015.

Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa, Rakennettu ympäristö. 2007. Ympäristöministeriö. Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2007. 82 s. www.ym.fi/download/noname/%7B696F24C1-CAD4-4539-93BE-A77D50114936%7D/37514, 15.6.2015.

Paldanius, J., Tallskog, L., Maijala, O., Riipinen, J. & Sairinen, R. 2006. **Vaikutusten arviointi kaavoituksessa. OH 10/2006.** Ympäristöhallinnon ohjeita 10/2006, Rakennettu ympäristö, s. 52. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41526/OH_10_2006_Vaikutusten_arviointi_kaavoituksessa.pdf?sequence=1, 29.10.2015.

Peltonen, L., Hirvonen, J., Manninen, R., Linjama, H., Savikko, R. 2006. **Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet: Suomalaisen nykytilan kartoitus.** Suomen ympäristö 12/2006. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38783/SY_12_2006.pdf?sequence=3, 29.10.2015.

Pölönen, I. & Malin, K. 2011. **Yleiskaavoituksen vaikutukset metsien käsittelyyn oikeudellisesta näkökulmasta.** Metsätieteen aikakauskirja 1/2011. Puheenvuoro. www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff11/ff111068.pdf, 29.10.2015.

Pölönen, I. & Malin, K. 2012. **Yleiskaavoitus metsäalueiden käytön ohjauksessa.** 2.2.2012, Referee-artikkeli. Edilex.

Salmi, R.-L. 2006. **Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000.** Opas 13 Yleiskaavan sisältö ja esitystavat. 72 s. Ympäristöministeriö. www.ym.fi/download/noname/%7B5B7CCAD1-D27A-4C86-8369-9E18F8AD-F862%7D/32259, 15.6.2015.

Syrjänen, O. & Jääskeläinen, L. 2013. **Rakentamisen ohjaus — Maankäyttö- ja rakennuslain ja muun lainsäädännön rajapinnat.** Helsinki. www.ym.fi/download/noname/%7B1DBAB625-10FF-45C5-9708-91AC6A-838ED1%7D/95788, 29.10.2015.

Tenhola, T. & Kiviniemi, M. 2005. **Metsätalous kaavoitusalueilla.** Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. 50 s.

Tulkki, K. & Vehmas, A. 2007. **Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa**. OH 1/2007. Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2007, Rakennettu ympäristö, s. 82. Ympäristöministeriö. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41516/OH1_2007_Osallistuminen_yleis_ ja_ asemakaavoituksessa.pdf?sequence=1, 29.10.2015.

Valtakunnallinen toimintamalli uhanalaisaineiston siirtoon ja käyttöön metsätaloudessa. 2010. <http://tapio.fi/metsatietoa/kaynnissa-olevat-hankkeet/talousmetsien-luonnonhoito/valtakunnallinen-toimintamalli-uhanalaisaineiston-siirtoon-ja-kayttoon-metsataloudessa/> 11.8.2015.

Valtioneuvoston periaatepäätös valtakunnallinen metsästrategia 2025:sta. 2015. Valtioneuvosto. www.mmm.fi/attachments/metsat/MELxikU15/Metsastrategia2025_12022015.pdf, 15.6.2015.

Valtioneuvoston periaatepäätös maisema-alueista ja maisema-alueiden kehittämisestä. 1995. Ympäristöministeriö. www.ymparisto.fi/download/noname/%7B2ACD666F-7940-498A-8CF5-2539B4B35C46%7D/57773, 15.6.2015.

Valtioneuvoston päätös Euroopan unionin Natura 2000-verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä. 2012. Valtioneuvosto. 23 s. www.ym.fi/download/noname/%7B9AB1E08A-F946-4BEA-9BB3-CAF6E57005CC%7D/31242, 15.6.2015.

Lakiviitteet

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 34/2015.
www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150034#Pidp3820288, 15.6.2015.

Laki Suomen metsäkeskuksesta 418/2011.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110418, 15.6.2015.

Laki Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä 419/ 2011
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110419#P9, 15.6.2015.

Luonnonsuojeluasetus 160/1997.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970160, 15.6.2015.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096, 15.6.2015.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132, 15.6.2015.

Metsälaki 1093/1996.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093, 15.6.2015.

Muinaismuistolaki 295/1963.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1963/19630295, 15.6.2015.

Vesilaki 587/2011.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587, 15.6.2015.

Ympäristön suojelulaki 527/2014.
www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140527, 15.6.2015.

Pohjoinen Rautatiekatu 21 B
00100 Helsinki
Puh. 0294 32 6000
tapio@tapio.fi

www.tapio.fi